

BIBLIOTEKSPLAN 2009

ÄNGELHOLMS KOMMUN

"Det är som en upptäcktsresa att vara på biblioteket"
Citat från en intervju under biblioteksplanearbete

Förord.....	3
1 Styrande dokument.....	4
1.1 UNESCO:s folkbiblioteksmanifest (bilaga 1).....	4
1.2 UNESCO:s skolbiblioteksmanifest (bilaga 2).....	4
1.3 Bibliotekslagen (bilaga 3)	4
1.4 Barnkonventionen	4
1.5 ur Ängelholm kommuns Kulturplan 2007	4
2 Biblioteken i Ängelholm - nuläge	5
2.1 Folkbiblioteken.....	5
2.2 Bibliotek i kommunala grundskolan (bil 5).	6
2.3 Integrerade bibliotek	6
2.4 Kommunala gymnasiebibliotek.....	6
2.5 Vuxenutbildning.....	6
2.6 Sjukhusbiblioteket.....	6
3. Biblioteken i Ängelholm - utvecklingsområden	7
3.1 Media - och informationsförsörjningstjänster	7
STRATEGIER FÖR MEDIA OCH INFORMATIONSTJÄNSTER	7
3.2 Kvalitet i verksamheten.....	8
STRATEGIER FÖR KVALITET I VERKSAMHETEN	8
3.3 Fortsatt utveckling av e-tjänster	9
STRATEGIER FÖR FORTSATT UTVECKLING AV E-TJÄNSTER.....	9
3.4 Bibliotekets roll för språkutveckling och lässtimulans	10
STRATEGIER FÖR SPRÅKUTVECKLING OCH LÄSSTIMULANS	10
3.5 Det livslånga lärandet.....	11
STRATEGIER FÖR DET LIVSLÅNGA LÄRANDET	11
3.6 Framtida utveckling av stadsbiblioteket.....	12
STRATEGIER FÖR STADSBIBLIOTEKETS UTVECKLING INOM ANDRA VERKSAMHETER	12
3.7 Kulturarv	13
STRATEGIER FÖR ATT FRÄMJÄ DET LOKALA KULTURARVET	13
3.8 Öppenhet och tillgänglighet	13
STRATEGIER FÖR ÖPPENHET OCH TILLGÄNGLIGHET	14
4 Ekonomi	15
5. Ansvar för planens genomförande	16
Bilaga 1	17
UNESCO:S FOLKBIBLIOTEKSMANIFEST.....	17
Bilaga 2	20
Unescos Skolbiblioteksmanifest 1999	20
Bilaga 3	22
Bibliotekslagen.....	22
Bilaga 4	25
Folkbiblioteken.....	25
Bilaga 5	26
Skolbiblioteken.....	26

Förord

En biblioteksplan är tänkt att vara ett redskap för politiker och tjänstemän för att på ett strukturerat sätt tillvarata befintliga biblioteksresurser, skapa beredskap för framtidens krav och stimulera till utveckling. Planen har ett perspektiv på 5-10 år.

Utifrån biblioteksplanen görs årligen verksamhetsplaner. Dessa verksamhetsplaner kostnadsberäknas och antas i berörda nämnder.

Till grund för planen ligger

- Olika styrdokument (UNESCO:s folk- och skolbiblioteksmanifest, Bibliotekslagen, Ängelholm kommuns kulturplan 2007)
- Intervjuer med nyckelpersoner inom Ängelholms föreningsliv samt tjänstemän och politiker i Ängelholms kommun.
- Kundundersökningar
- Enkäter i berörda verksamheter
- Arbetsgruppens (Litza Aschan, Elin Andersson, Birgitta Dahlberg från Barn- och utbildningsförvaltningen samt Kerstin Turesson, Mia Brinck och Karin Bergendorff från kultur- och fritidsförvaltningen) arbete.
- Diskussioner i styrgruppen, som består av ordförande i respektive barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden samt den administrativa chefen på barn- och utbildningsförvaltningen och bibliotekschefen.

Ängelholm den 1 september 2009

Karin Bergendorff
Bibliotekschef

Reviderad feb 2010

1 Styrande dokument

1.1 UNESCO:s folkbiblioteksmanifest (bilaga 1)

UNESCO:s folkbiblioteksmanifest publicerades första gången 1949. En tredje version kom 1994. Manifestet är en deklARATION, en rekommendation, att verka för en utveckling av folkbiblioteksverksamheten och har främjat samsyn på folkbiblioteksväsendet både nationellt och internationellt. Folkbibliotekets uppgifter är att verka för läskunnighet, information, utbildning och kultur samt att verksamheten i princip skall vara avgiftsfri.

1.2 UNESCO:s skolbiblioteksmanifest (bilaga 2)

I UNESCO:s skolbiblioteksmanifest 1999, poängterades skolbibliotekens viktiga del i en långsiktig utbildningsstrategi samt att biblioteken skall ha tillräckliga anslag för utbildad personal och material.

1.3 Bibliotekslagen (bilaga 3)

I bibliotekslagen, som trädde i kraft 1997, fastställdes folkbibliotekens kärnverksamhet:

”Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning, samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek. Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare. Varje kommun skall ha folkbibliotek.”

För skolbiblioteken sägs att:

”Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.”

I både UNESCO:s folkbiblioteksmanifest och i Bibliotekslagen slås fast att folkbiblioteket vänder sig till alla kommunens invånare, samt att man har ett särskilt ansvar för barn och ungdomar, invandrare samt människor med olika funktionshinder. Det ska vara avgiftsfritt att låna litteratur.

1.4 Barnkonventionen

Efter många års diskussioner och opinionsarbete antog FN:s generalförsamling år 1989 konventionen om barnets rättigheter – även kallad barnkonventionen. I och med upprättandet av konventionen fastslogs att barnets rättigheter är universella, att barn har egna rättigheter och människovärde, men också att barn har speciella behov av skydd och stöd.

Biblioteken är ett viktigt redskap för barns utveckling. Speciellt när det gäller läskunnighet samt social och kulturell utveckling. I biblioteksplanen står verksamheter riktade för barn i centrum. Barn växer upp under olika villkor och tillgång till böcker är inte självklar för alla. Detta gäller inte minst de barn som har särskilda behov i form av speciellt anpassade medier och medier på sitt hemspråk.

1.5 ur Ängelholm kommuns Kulturplan 2007

Bibliotek och information

Mål:

”Att erbjuda litteratur, information och kunskap, konstnärliga upplevelser och förströelse, stimulans till en fri och aktiv opinionsbildning och skapa förutsättningar för ett ökat samhällsengagemang och meningsfull frihet.”

2 Biblioteken i Ängelholm - nuläge

Ansvar för den offentliga biblioteksverksamheten i Ängelholm är fördelat på två huvudmän: kommunen och Region Skåne. Inom kommunen svarar två olika nämnder för biblioteksfrågorna:

- Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteksverksamheten med stadsbiblioteket, nio filialbibliotek och bokbuss.
- Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för biblioteken i de tolv kommunala grundskolorna och för två i den kommunala gymnasieskolan.
- Region Skåne ansvarar för biblioteksverksamheten vid sjukhusbiblioteket.

2.1 Folkbiblioteken

Folkbiblioteken tillhör samhällets mest besökta offentliga institution. I Ängelholm besöker över 1000 personer stadsbiblioteket varje dag. Utlåningsverksamheten i Ängelholm ökar, under 2008 med över 10 %. Tendensen i Sverige är annars nedåtgående.

Under 2008 lånade ängelholmarna drygt 11 medier per invånare vilket är näst högst i Skåne och sextonde plats i Sverige.

Stadsbiblioteket fungerar som navet i organisationen. Härifrån utgår de övergripande funktionerna för biblioteksverksamheten, som ansvar för övergripande planering, talboksverksamheten, den uppsökande verksamheten, EU-informationen, katalogfunktion, interurbana lån, centralmagasin, vaktmästeri och administration av biblioteksdatasystemet.

Stadsbiblioteket har öppet 49 timmar per vecka.

I kommunen finns nio filialbibliotek (bil 4), som alla har det gemensamt att de är viktiga närbibliotek i sina områden med service till förskolor och skolor. Filialbiblioteken har olika profil på verksamheten beroende på de lokala förutsättningarna och behoven. Flera bibliotek har till exempel utvecklat samarbetet med skolorna, BVC och delar av föreningslivet. Förutom dessa samarbetspartners finns också lokal prägel. Hjärnarp har till exempel specialiserat sig på film, Munka-Ljungby samarbetar med folkhögskolan, Vejbystrand med en pensionärsförening och så vidare.

Standarden på lokaler och tillgänglighet varierar kraftigt. Filialbiblioteken har öppet mellan 4-27 timmar per vecka.

Sedan 2005 har Ängelholm en ny bokbuss.

2.2 Bibliotek i kommunala grundskolan (bil 5).

Inom grundskolan i Ängelholm finns ca 5 500 elever fördelat på elva skolor.

Alla grundskolor i Ängelholm har skolbibliotek men i olika omfattning. De är bemannade 2-30 timmar/vecka. Fyra av kommunens elva grundskolor har tillgång till ett skolbibliotek som är bemannat minst 18 timmar per vecka och då är de tre integrerade biblioteken medräknade i denna siffra.

Anslaget för bokinköp fastställs av varje rektor och varierar från skola till skola från 40 kr/elev och år till 228 kr/elev och år. Genomsnittet för landet år 2002 var 122 kr/elev och år. 2008 inköptes "FreeLib" till samtliga skolbibliotek. Systemet medför datautlån av media och att skolornas bokbestånd blir sökbara i en gemensam katalog, som är gemensam även med folkbiblioteken och gymnasieskolorna.

2.3 Integrerade bibliotek

Tre av filialbiblioteken (S Utmarken, Össjö och Skälderviken) är integrerade med skolbiblioteken. Strövelstorp kommer att integreras 2011.

2.4 Kommunala gymnasiebibliotek

Cirka 1300 elever går i kommunala gymnasieskolan i Ängelholm. I kommunen finns två gymnasiebibliotek, Rönnegymnasiet och Valhall College. Till skillnad mot de flesta grundskoleelever har samtliga gymnasieelever tillgång till skolbibliotek som är bemannade hela skoldagen. Biblioteken har fackutbildad personal (2,75 tjänster) och bra media- och tidskriftsbestånd. Det totala mediaanslaget är 180 000 kr vilket ger 138 kr/elev och år.

2.5 Vuxenutbildning

Ängelholms kommun erbjuder grundläggande vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare (SFI) samt vuxenutbildning för elever med funktionshinder. Undervisningen bedrivs i Åsboskolans lokaler. Åsboskolan saknar idag bibliotek. Eleverna använder sig därför i hög grad av stadsbiblioteket.

2.6 Sjukhusbiblioteket

Sjukhusbiblioteket är i första hand ett bibliotek för anställd personal, patienter eller anhöriga. Biblioteket vänder sig inte till allmänheten.

I takt med att eftervårdstiderna minskar och allt färre patienter "ligger kvar" på sjukhus efter operation minskar behovet av biblioteksservice för patienterna. Tendensen är istället att allt fler sjukhusbibliotek blir mer renodlat medicinska bibliotek för personalen. Så är fallet även i Ängelholm. Region Skåne gör egen biblioteksplan för sina bibliotek.

3. Biblioteken i Ängelholm - utvecklingsområden

Den senaste tio- års perioden har kännetecknats av stora förändringar för biblioteken. Informationstekniken har slagit igenom med stor kraft och en rad nya medier har gjort sitt intåg på biblioteken.

3.1 Media - och informationsförsörjningstjänster

En bra biblioteksverksamhet präglas av att vissa bastjänster finns att tillgå vid biblioteken. Sådana bastjänster är att medborgarna har tillgång till bibliotek inom rimliga avstånd, att det finns IT-baserade informationstjänster, att personalen har utbildning inom biblioteks- och informationsområdet, pedagogisk kompetens, ett aktuellt och intressant utbud av medier och

att det skall finnas en lyhördhet för kundernas behov. Bibliotekens styrka består i dess opartiskhet, att de ingår i ett nationellt och internationellt nätverk som garanterar tillgång till stora informationsmängder samt att allmänhetens förtroende för verksamheten är stor. Bibliotekens mediesamlingar ska vara efterfrågade, kännetecknas av mångfald och kvalitet samt erbjuda ett aktuellt och rikligt utbud på olika språk och i olika format. 2006 antogs den första medieplanen vid folkbiblioteken i Ängelholm. En medieplan är ett stöd i urvals-, inköps- och gallringsarbetet av media.

STRATEGIER FÖR MEDIA OCH INFORMATIONSTJÄNSTER

- Mediaplanen uppdateras kontinuerligt
- Mediaanslaget hålls på minst nuvarande nivå
- Initiativ tas till ett vidgat samarbete mellan de olika kommunala biblioteken, med ansvarsfördelning avseende inköp av olika medier
- Servicegarantier för biblioteksverksamheten tas fram

3.2 Kvalitet i verksamheten

Personalen har en mångårig och bred kompetens i informationsförsörjning. En grundförutsättning för ett kvalitativt biblioteksarbete är att medarbetarnas kompetens ständigt underhålls och utvecklas. Bibliotekspersonalens kompetens skall användas på ett för verksamheten så effektivt sätt som möjligt. Ny teknik, som RFID (självbetjäningssystem), medverkar i hög grad till att tidigare rutinuppgifter kan skötas av låntagarna själva och frilägger således tid för personalen. Denna tid kan exempelvis användas för uppsökande och vägledande arbete och/eller ökat öppethållande.

Under perioden fram till 2015 kommer det att finnas ett stort rekryteringsbehov då en tredjedel av bibliotekspersonalen vid folkbiblioteken uppnår pensionsåldern.

STRATEGIER FÖR KVALITET I VERKSAMHETEN

- Personalförsörjningsplan utarbetas med syfte att fastställa kompetenskrav och arbetsuppgifter i framtidens bibliotek, samt hur biblioteket ska kunna utgöra en framtida, attraktiv arbetsplats
- Den kontinuerliga samverkan mellan biblioteken i kommunen och Skåne Nordväst fortsätter vad gäller kompetensutveckling av personalen
- Anslaget för kompetensutveckling bibehålls på minst nuvarande nivå

3.3 Fortsatt utveckling av e-tjänster

Biblioteken har de senaste åren präglats av snabb teknikutveckling. Boken och tryckta medier utgör fortfarande basen för bibliotek, men ny teknik och förändrade informationsvanor ställer krav både på anpassning och förändring av utbud och tjänster.

Man talar ofta om hybridbibliotek. Detta är ett bibliotek som både är en fysisk plats för kultur- och informationsförmedling grundad på såväl tryckt som elektroniskt material, samt ett elektroniskt bibliotek tillgängligt via Internet.

Dagens och morgondagens krav på utveckling gäller främst ökad tillgänglighet till informations- och bibliotekstjänster dygnet runt, en större valfrihet vad gäller bibliotekens tjänster samt möjlighet till

individuellt anpassade tjänster med till exempel riktad information. Web 2.0 och vidareutveckling av denna kan ge oanade individuella tjänster framöver. Här måste samordning över kommungränserna ske så att kostnaderna hålls nere.

Ur en demokratisk aspekt är det viktigt att uppmärksamma den grupp som inte har tillgång till Internet hemma. Biblioteken är garanten för allas tillgång till digitala kulturer och digital information. En av bibliotekens uppgifter är att pröva och utveckla användningen av moderna medier. Biblioteket ska motverka uppkomsten av ett virtuellt klassamhälle. Särskild hänsyn ska tas till de ovana eller personer med läshinder. En förutsättning för detta är att samtliga bibliotek har en god teknisk infrastruktur.

STRATEGIER FÖR FORTSATT UTVECKLING AV E-TJÄNSTER

- En IT-strategi för utvecklandet av bibliotekets digitala resurser och användningen av nättjänster
- Samverkan med andra bibliotek inom exempelvis Skåne Nordväst, vad gäller gemensam biblioteksportal innehållande bland annat bibliotekskatalog, samordning av databas abonnemang och andra e-tjänster
- Samverkan och utveckling av e-tjänster med leverantörer
- Lyhördhet för kundernas krav på utveckling

3.4 Bibliotekets roll för språkutveckling och lässtimulans

Läsning av skönlitteratur förmedlar insikt och förståelse för människors olika livssituationer och behov, likaväl som tillfällena till upplevelser och förströelse. Kulturen har kraften att stimulera fantasin och öppna sinnet hos varje människa. Den bidrar till den personliga utvecklingen. Bibliotekets läsfrämjande arbete är viktigt för att väcka lust och inspiration för läsning.

Lusten att läsa grundläggs tidigt. Det är under de första åren som barnen lär sig att hantera ett eget språk. Barns och ungdomars lust att skriva och läsa, som har stimulerats inte minst av Internetanvändningen, ska bejakas och uppmuntras.

Litteraturförmedling och läsfrämjande arbete är en av bibliotekets angelägnaste uppgifter. Att kunna läsa och förstå en text är en grundförutsättning för att kunna vara aktivt delaktig i samhället. Det är en förutsättning för att kunna söka och värdera information. Kravet på att kunna använda språket både i tal och skrift har generellt ökat i samhället, medan andelen elever som lämnar grundskolan utan godkänt i alla ämnen nu är över 23 % nationellt sett enligt Skolverkets statistik. 11% har inte behörighet att söka vidare till gymnasiet.

Skoldatateket har till uppgift att stödja elever som har någon form av läshandikapp. Samarbetet mellan skoldatateket och folkbiblioteken kan utvecklas. Information om varandras verksamhet, hjälpmedel och fortbildning borde vara en självklarhet.

STRATEGIER FÖR SPRÅKUTVECKLING OCH LÄSSTIMULANS

- Samarbeta med BVC och förskolor för att väcka barnens lust för läsning och stimulera till att använda biblioteket. Utdelning av "Barnens första bok" till alla barn.
- "Barnens andra bok" delas ut i samband med att barnen besöker biblioteken tillsammans med sin förskoleklass
- Barnkulturprogram för att förmedla kulturupplevelser - både för allmänhet och skolbarn.
- Utökat samarbete med skolan/skolbiblioteken i olika läs- och skrivprojekt samt litteraturförmedling till skolor, förskolor och fritidsgårdar.
- Plan för regelbundna klassbesök och bokpresentationer
- Inleda ett aktivt samarbete mellan skoldatateket och folkbiblioteken.
- Lyhördhet för nya digitala medier på biblioteken

3.5 Det livslånga lärandet

Skolan förespråkar arbetssätt som främjar barns nyfikenhet och lust att lära. Ett undersökande arbetssätt förutsätter ett väl fungerande skolbibliotek. Skolbiblioteken bör utvecklas så att en jämnare standard, avseende personalresurser och media, mellan skolorna uppnås.

För den enskilde blir det alltmer nödvändigt med ett lärande under hela livet för att vara fortsatt attraktiv på arbetsmarknaden. Närvaron av vuxenstuderande har ökat på biblioteken i samband med ökade krav från den föränderliga arbetsmarknaden och etablerandet av en rad nya högskolor.

Allt fler vuxna, i olika åldrar, väljer att läsa på distans. Internetbaserad undervisning sker i allt större utsträckning. Undervisningen sker mer oberoende av plats, vilket gör att dessa studerandegrupper använder sig av sitt närmaste folkbibliotek i hög utsträckning för sina studier och ställer krav på biblioteksservice, den typ av service

som högskolebiblioteken tidigare stod för. Kommunbiblioteken har fått en förändrad folkbildarroll som också omfattar pedagogisk, handledande verksamhet. Biblioteket utgör även en viktig fysisk miljö för studier och fungerar både som mötesplats och arbetsplats för studerande.

Folkbiblioteken har också ett ansvar i att garantera medborgarna tillgång till alla slag av samhällsinformation, samt att uppmärksamma aktuella samhällsfrågor genom utställningsverksamhet och program.

En person kan också söka upplevelser utan andra avsikter än att få njuta, vara, betrakta, läsa och lyssna. En betydelsefull kunskap uppkommer då man upptäcker det som på förhand inte var bestämt eller uppenbart. Att bli överraskad och få möta det oväntade. Uppleva.

STRATEGIER FÖR DET LIVSLÅNGA LÄRANDET

- Arbeta för att skolbiblioteken blir en ”naturlig del” i skolans verksamhet
- Folkbiblioteket erbjuder kurser i informationssökning för vuxenstuderade
- Ökad lyhördhet för kundernas önskemål vad gäller inköp av studielitteratur

3.6 Framtida utveckling av stadsbiblioteket

Stadsbiblioteket lockar idag fler än 1000 besökare varje dag. Dess generösa öppettider tillsammans med sammanträdeslokaler, hörsal, caféverksamhet och ett fantastiskt läge, mitt i stan, gör huset till en självklar mötesplats. Denna samlingspunkt borde, mer än vad den är idag, vara centrum för kommuninformation.

Biblioteket bör också mer aktivt söka samarbetspartners – inom och utom kommunen.

Exempel...

- I samband med att kommunens nya miljöplan antogs inleddes ett samarbete mellan stadsbiblioteket och Miljöförvaltningen. Målet är att synliggöra och informera kommuninvånarna om kommunens miljöarbete. Ett miljöbibliotek kommer att skapas på stadsbiblioteket. Ytor friläggs för utställningar och föreläsningar planeras.

- Information om hälsa och sjukdom är ofta efterfrågad på biblioteken. I samband med sjukhusbibliotekets utveckling mot renodlat medicinskt bibliotek för anställd personal ökar trycket för hälsoinformation ytterligare på folkbiblioteken. Samarbete borde kunna inledas med berörda intressenter, exempelvis apoteket, patientorganisationer, Region Skåne.
- Ängelholm har ett ypperligt geografiskt läge med E6:an, västkustbanan och flygplatsen. Hörsalen på stadsbiblioteket skulle kunna bli en välbesökt konferenslokal med sitt centrala läge.

Andra exempel skulle kunna vara turism och stadsbyggnadskontorets utställningsverksamhet.

STRATEGIER FÖR STADSBIBLIOTEKETS UTVECKLING INOM ANDRA VERKSAMHETER

- Ökat samarbete med andra exempelvis förvaltningar och föreningar
- Mer kommunal information och utställningar på stadsbiblioteket
- Konferensanpassa sammanträdeslokalerna på stadsbiblioteket

3.7 Kulturarv

Dagens globala värld har medfört att intresset för det lilla och nära, det lokalhistoriska, har ökat på senare tid. Biblioteket har ett särskilt uppdrag att främja kunskap om kulturarvet och lokal historien. Ett medel är stadsbibliotekets samling av lokalhistoriskt material, lokalsamlingen. Samarbetet mellan kommunens olika arkiv och museer bör utvecklas för att underlätta den lokalhistoriska tillgängligheten och den lokalhistoriska forskningen.

Kommunarkivets och stadsbibliotekets samlingar med dokument, kartor, ritningar, fotografier, litteratur utgör en utomordentlig källa till kommunens historia i vid mening. En samlokalisering, i form av gemensam databas, mellan stadsbiblioteket och kommunarkivet och dess publika samlingar är ett viktigt steg för att ytterligare stimulera intresset för lokalhistoria.

STRATEGIER FÖR ATT FRÄMJA DET LOKALA KULTURARVET

- En samarbetsgrupp med uppdrag att utveckla samarbetet mellan stadens olika arkiv, olika museer och stadsbiblioteket bildas
- Tillgängliggöra kultur- och fritids bildarkiv

3.8 Öppenhet och tillgänglighet

Ett demokratiskt samhälle uppmuntrar människor att aktivt medverka i det offentliga samtalet. Möjligheten till delaktighet måste vara hög i en kommun i utveckling. Det kräver arenor där samtal kan föras, offentliga rum där alla har rätt till en röst och en plats.

Det offentliga rummet skall bjuda in individer utan att ställa särskilda krav. Det skall vara tillåtet att bara vara där, sitta ner, betrakta människor, fika eller läsa en bok.

I dagens digitala samhälle får de fysiska mötesplatserna allt större betydelse. Biblioteken utgör samhällets offentliga rum och är platser för spontana, fysiska möten. Bibliotekens starka sidor finns i öppenheten och den geografiska spridningen. Biblioteken bidrar i allra högsta grad till en levande miljö i kommunens olika delar. Placeringen av bibliotek ska vara sådan att varje kommuninvånare inom rimligt avstånd kan ta del av bibliotekets tjänster. Ängelholm har idag tio folkbibliotek,

fjorton skolbibliotek och en bokbuss. Bokbussverksamheten är uppskattad men bussen borde användas betydligt mer än den gör. Exempelvis skulle skolorna kunna använda den för kompletterande media-behov. Idag täcker den bland annat upp på mindre orter där det inte finns filialbibliotek samt besöker en del förskolor.

Alla människor har lika rätt till bibliotekets tjänster. Funktionshinder ska inte utgöra något hinder. Senast 2010 skall biblioteken vara tillgänglighetsanpassade enligt lag. Lagen talar inte bara om den fysiska anpassningen utan berör även kunskap och bemötande.

Särskilda tjänster ska erbjudas dem som har svårt att ta själva ta sig till biblioteket, ett exempel är Boken-kommer verksamhet. Kultur- och fritidsförvaltningen har idag ett nära samarbete med syn- och hörselkonsulenter vid socialförvaltningen. Konsulenterna är mycket värdefulla kontaktlänkar när det gäller att finna nya låntagare för Boken-Kommer verksamheten. Verksam-

heten behöver dock ses över och samverkan med till exempel anhörigtjänsten vid socialförvaltningen bör ske.

För kommunens invandrare spelar folkbiblioteken en viktig roll. Här finns dagstidningar och litteratur på deras eget språk. Här finns också möjligheter att lära sig svenska språket genom språkkurser och lättläst litteratur. Att få ta del av detta utbud gratis är inte självklart i alla länder. Att kunna göra detta på ett enkelt och självklart sätt bidrar i hög grad till utveckling av individen.

Stadsbiblioteket i Ängelholm är byggt 1987. Läget är bästa tänkbara, vid Stortorget, mitt i Ängelholm. Biblioteket är kommunens mest besökta offentliga institution med fler än 325 000 besök varje år. Efter mer än nio miljoner besökare och tjugotvå år börjar inventarierna bli slitna och en uppfräschning känns nödvändig. Ny teknik och förändrade krav från kunderna medför att viss omDisposition av ytorna känns angelägen och nödvändig.

STRATEGIER FÖR ÖPPENHET OCH TILLGÄNGLIGHET

- Samverkan med socialförvaltningen för att utveckla biblioteksverksamhet för dem som inte längre kan ta sig till biblioteket
- Samverkan med barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen för översyn av biblioteksverksamheten för de funktionshindrade
- Satsning på särskild media för funktionshindrade barn och ungdomar
- Bibliotekslokalerna görs tillgängliga för alla senast 2010, i enlighet med den nationella handlingsplanen för handikapp politiken ("Från patient till medborgare". Proposition 1999/2000:79)
- Ständig översyn av mediebehovet för kommunens invandrargrupper.
- Ombyggnad och nya inventarier till Stadsbiblioteket

4 Ekonomi

Kommunernas framtida ekonomi kommer att kräva ökad effektivisering, tydliga prioriteringar och alternativa driftsformer. Samtidigt kommer samhället och medborgarna att ställa krav på service, nya tjänster och utveckling. Ökade krav och begränsad ekonomi gör sig påmind redan nu. Detta gäller även för biblioteken.

För att få resurserna att räcka både till dagens verksamhet och till den nödvändiga och efterfrågade framtida utvecklingen måste prioriteringar göras och verksamheten effektiviseras.

Bibliotekens kostnader utgörs till allra största delen av personal- och lokalkostnader. Det är här framtida besparingar måste ske. Investeringar i teknik som minskar personalkostnaderna kommer att bli nödvändiga. Exempel på sådana investeringar är RFID och utveckling av e-tjänster. Investeringarkostnaderna är förhållandevis små, sett på några års sikt, jämfört med personalkostnader. En minskning av personalstyrkan kan ske inom de närmsta åren med naturlig avgång. Detta förutsatt att det samtidigt görs investeringar i personalbesparande teknik.

Investeringar i e-tjänster ökar också servicen och tillgängligheten för kommuninvånarna.

Den andra stora posten i bibliotekets budget är lokalkostnader. Idag finns det 10 fasta folkbibliotek. Tre av dessa är integrerade med skolan, Össjö, S Utmarken, Skälderviken. Ytterligare ett, Strövelstorp, kommer att integreras 2011. Ombyggnaden av Strövelstorps skola, där bibliotek, skola och fritidsgård integreras, öppnar för nya möjligheter när olika kompetenser möts.

Biblioteken i Vejbystrand, Munka-Ljungby och Hjärnarp kan med hänsyn till antalet öppettimmar och verksamhet försvara sina lokalkostnader. Även här bör man se på olika samsamarbetsformer med annan kommunal verksamhet exempelvis fritidsgårdsverksamhet.

De övriga biblioteken har öppet mellan 4 och 8 timmar per vecka.

På dessa bibliotek borde samsamarbetet utökas med andra intressenter så att lokalerna kan hållas tillgängliga fler timmar än vad de är idag.

5. Ansvar för planens genomförande

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att strategierna i planen genomförs genom att tillsammans med berörda upprätta årliga verksamhetsplaner. Resultaten av planerna redovisas i berörd nämnd. Uppföljning av kundernas synpunkter sker genom kund-

undersökningar, fokusgrupper samt synpunktshantering.

Biblioteksplanen skall ses som ett levande dokument under hela perioden och kan, om så behövs, förändras under tiden.

Bilaga 1

UNESCO:S FOLKBIBLIOTEKSMANIFEST

Inledning

I samarbete mellan Unesco och IFLA (International Federation of Library Associations) utarbetades ett Folkbiblioteksmanifest redan 1949. Det reviderades 1972 och den tredje versionen antogs av Unesco 1994. Den finns i dag översatt till fler än 20 språk.

Utan tvivel har folkbiblioteksmanifestet 1949 spelat en stor och viktig roll för biblioteksutvecklingen. Det var ett idédokument och fastslog som grundläggande princip att:

“The public library is a product of modern democracy and a practical demonstration of democracy’s faith in universal education as a life-long learning process”

Manifestet har formen av en deklARATION och är därför inte tvingande för Unescos medlemsländer utan är en rekommendation till medlemsstaterna att verka i en viss riktning.

Folkbiblioteksmanifestet 1994 säger bl.a. att

Unesco uttrycker i detta manifestet sin tilltro till folkbiblioteket som en levande kraft för främjande av utbildning, kultur och information och som en viktig drivkraft i strävan efter fred och andlig utveckling.

Unesco uppmanar därför stat, landsting och kommuner att stödja och aktivt medverka i en utveckling av folkbiblioteksmanifestet.

Manifestet uttrycker i tolv väldefinierade punkter folkbibliotekets huvuduppgifter: att verka för läskunnighet, information, utbildning och kultur.

För att konkretisera manifestet och ge vägledning, definitioner och nyckeltal samt presentera goda exempel, utarbetade folkbibliotekssektionen inom IFLA “The Public Library service: IFLA/UNESCO guidelines for Development”
INLEDNING 1/2006 7

Unescos Folkbiblioteksmanifest 1994

Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas egna deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information.

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.

Unesco uttrycker i detta manifest sin tilltro till folkbiblioteket som en levande kraft för främjandet av utbildning, kultur och information och som en viktig drivkraft i strävan efter fred och andlig utveckling.

Unesco uppmanar därför stat, landsting och kommuner att stödja och att aktivt medverka i en utveckling av folkbiblioteksväsendet.

Folkbiblioteket

Folkbiblioteket skall som lokalt kunskapscentrum göra alla slag av kunskap och information lätt tillgänglig för sina användare.

Folkbiblioteket är till för alla, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. Särskilda tjänster skall kunna erbjudas dem som av någon anledning inte kan utnyttja det gängse utbudet, exempelvis språkliga minoriteter, personer med olika handikapp, patienter på sjukhus eller interner inom kriminalvården.

Alla åldersgrupper skall kunna finna material som tillgodoser de ras behov.

Samlingar och tjänster skall omfatta alla slag av lämpliga medier, förmedlade genom modern teknologi såväl som traditionellt material. Kvalitet samt anpassning till lokala förutsättningar och behov skall tjäna som grundläggande princip.

Samlingarna skall spegla tidsanda och samhällsutveckling men skall också tjäna som minne för mänsklig stävan och fantasi.

Folkbibliotekets samlingar och utbud av tjänster skall inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar.

Folkbibliotekets uppgifter

Folkbibliotekets huvuduppgifter är att verka för läskunnighet, information, utbildning och kultur bland annat genom att:

1. Skapa och stärka läsvanor hos barn redan från tidig ålder
2. Stödja såväl självstudier som formell utbildning på alla nivåer
3. Erbjudas möjligheter till kreativitet och personlig utveckling
4. Stimulera barns och ungdomars fantasi och kreativitet
5. Främja kunskap om kulturarvet, förståelse för kulturen och insikt om vetenskaplig forskning och utveckling
6. Vara öppna för alla konstnärliga uttrycksformer
7. Främja kontakten mellan olika kulturer och stimulera en kulturell mångfald
8. Stödja muntlig berättartradition
9. Garantera medborgarna tillgång till alla slag av samhällsinformation
10. Tillhandahålla erforderliga informationstjänster för det lokala näringslivet, för organisationerna och för olika intressegrupper
11. Underlätta utnyttjandet av informationsteknologi och förbättra kunskaperna om dess användning
12. Ge stöd till och delta i alfabetiseringsprogram för alla åldersgrupper och vid behov ta initiativ till sådan verksamhet.

Lagstiftning, finansiering och samverkan

Folkbibliotekens tjänster skall i princip vara avgiftsfria. Folk biblioteken är ett samhällsansvar. De bör därför ha stöd i en särskild lagstiftning och bekostas av allmänna medel. Folkbiblioteken bör ses som ett viktigt led i en långsiktig strategi

för kultur, informationsspridning, utbildning och ökad läskunnighet. För att säkerställa och främja en nationell samordning och samverkan inom biblioteksområdet bör statsmakterna genom lagstiftning och biblioteksplanering fastställa en nationell bibliotekspolitik. Denna bör grundas på en sam syn och en gemensam standardnivå. Nätverket inom folk biblioteksområdet bör utformas med hänsyn till strukturen inom hela det allmänna biblioteksväsendet.

Ledning och förvaltning

Ett handlingsprogram bör upprättas som utifrån lokala behov tydligt fastställer mål, prioriteringar och utbud av tjänster. Folkbiblioteket bör dessutom ha en effektiv organisation och skötas på ett fackmässigt sätt. Folkbiblioteket bör samarbeta såväl lokalt och regionalt som nationellt och internationellt med berörda intressenter; exempelvis olika användargrupper och yrkeskategorier.

Folkbibliotekets tjänster skall vara tillgängliga för alla. Detta förutsätter att biblioteksbyggnaderna är centralt belägna, att lokalerna är anpassade för läsning och studier, försedda med lämplig teknisk utrustning och har tillräckligt öppethållande för att passa användarna. Detta innebär också att biblioteket genom uppsökande verksamhet skall erbjuda sina tjänster också till dem som inte själva kan komma till biblioteket.

Bibliotekets tjänster skall anpassas till lokala behov

Bibliotekarien skall aktivt fungera som förmedlare av bibliotekets resurser. Grundutbildning och fortbildning för bibliotekarier är en förutsättning för en fullgod kvalitet på bibliotekets tjänster. För att alla skall kunna ta del av bibliotekets samtliga tjänster bör det upprättas program för uppsökande verksamhet och för användarutbildning.

Att förverkliga manifestet

Beslutsfattare på alla nivåer, liksom hela biblioteksvärlden uppmanas härmed att verka för att de principer som formulerats i detta manifest omsätts i handling. Manifestet är utformat i samarbete med International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA).

Bilaga 2

Unescos Skolbiblioteksmanifest 1999

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare

Skolbibliotekets uppgifter

Som stöd för studierna erbjuder skolbiblioteket tjänster i form av informationssökning, via litteratur och andra medier. Det ger hela skolsamhället möjlighet att utveckla ett kritiskt tänkande genom att mer effektivt kunna hantera informationskällorna. Skolbiblioteken ingår i ett omfattande biblioteks- och informationsnätverk enligt principerna i Unescos folkbiblioteksmanifest.

Skolbibliotekets personal ger stöd vid användningen av både tryckta och elektroniska informationskällor, alltifrån skönlitteratur till fack litteratur, från både egna och andras samlingar. Skolbibliotekens material är ett värdefullt komplement till läromedel och i undervisningen.

Erfarenheten visar att elevernas förmåga att läsa, skriva, lösa problem och utnyttja informations teknik förbättras när bibliotekarier och lärare samarbetar.

Skolbiblioteket är till för alla i skolsamhället, oavsett ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk, befattning eller social status. Skolbiblioteket skall erbjuda alternativ för dem som inte kan ta del av gängse material och tjänster.

Tillgängligheten till skolbibliotekets samlingar och tjänster bör i enlighet med FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna inte underkastas någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur eller kommersiella påtryckningar.

Lagstiftning, finansiering och samverkan

Skolbiblioteket är en viktig del i en långsiktig utbildningsstrategi, för läskunnighet liksom för ekonomisk, social och kulturell utveckling. Då ansvaret för skolbiblioteken kan vara lokalt, regionalt och nationellt bör det ha stöd av lagstiftning och riktlinjer. Skolbiblioteken skall ha tillräckliga och varaktiga anslag för utbildad personal, material, teknik och annan utrustning. Skolbibliotekets tjänster skall vara avgiftsfria.

Skolbiblioteket är en viktig del i det lokala, regionala och nationella biblioteks- och informationssamarbetet.

Då skolbiblioteket delar lokaler och/eller resurser med ett annat bibliotek, t. ex. ett folkbibliotek, skall skolbibliotekets speciella behov beaktas och tillgodoses.

Skolbibliotekets mål

Skolbiblioteket är en del i utbildningsväsendet.

Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs och skrivkunnigheten och förmågan att söka information. Skolbibliotekets grundläggande uppgifter omfattar följande:

Att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans mål sättnings och läroplaner.

Att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare.

Att erbjuda möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje.

Att ge eleverna träning att värdera och använda information, oavsett form, samt ge dem insikt och förståelse för olika kommunikations former

Att ge tillgång till såväl lokala och nationella som globala resurser för att öka förståelsen och ge insikt om olika ideer, erfarenheter och åsikter.

Att anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet.

Att tillsammans med elever, skola och föräldrar verka för att uppnå skolans målsättning och främja insikten om att åsiktsfrihet och tillgång till information är

förutsättningar för medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle.

Att främja läsning.

Att verka för att skolbibliotekets resurser görs tillgängliga inom och utanför skolan.

Skolbiblioteket kan fullgöra dessa uppgifter genom att upprätta handlingsplaner och utveckla sina tjänster, genom urval och anskaffning av lämpliga informationskällor samt genom att erbjuda vägledning och undervisning med hjälp av utbildad personal

Bemanning

Den fackutbildade skolbibliotekarien har ansvar för ledning och planering av arbetet.

Skolbibliotekarien och övrig personal ansvarar även för samarbete med skola, folkbibliotek och andra aktörer.

Skolbibliotekariernas roll kan variera beroende på anslag, läroplaner och undervisningsmetoder samt på nationella juridiska och ekonomiska förutsättningar.

I en värld där samverkan betyder allt mer måste skolbibliotekarierna ha den kompetens som behövs för att stödja elever och lärare vid informationssökning. Skolbibliotekarierna bör därför ges möjlighet till fortlöpande kompetensutveckling.

Ledning och förvaltning

En effektiv och åskådlig verksamhet förutsätter

- Att tydliga mål, prioriteringar och verksamhetsområden för skolbiblioteket anges i anslutning till läroplanerna,
- Att skolbiblioteket organiseras och drivs professionellt,
- Att skolbiblioteket är öppet för hela skolsamhället och att det är en del av det omgivande samhället,
  - Att samarbete med skola, föräldrar, andra bibliotek samt med lokalsamhället uppmuntras.

Kunskaper i biblioteksadministration, informationshantering och pedagogik är en förutsättning för att bedriva en effektiv skolbiblioteksverksamhet.

Bilaga 3

Bibliotekslagen

Svensk författningssamling (SFS) Bibliotekslag (1996:1596)

SFS nr: 1996:1596

Departement/myndighet: Kulturdepartementet

Utfärdad: 1996-12-20

Omtryck: 1998:1249

Ändrad: t.o.m. SFS 2004:1261

[Registeruppgifter \(regeringen\)](#)

---

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek.

Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare.

Varje kommun skall ha folkbibliotek.

3 § På folkbiblioteken skall allmänheten avgiftsfritt få låna litteratur för viss tid.

Bestämmelsen hindrar inte att ersättning tas ut för kostnader för fotokopiering, porto och andra liknande tjänster. Inte heller hindrar den att en avgift tas ut i de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

4 § Ett länsbibliotek bör finnas i varje län.

Länsbiblioteket skall bistå folkbiblioteken i länet med kompletterande medieförsörjning och andra regionala biblioteksuppgifter.

För den kompletterande medieförsörjningen skall också finnas en eller flera lånecentraler.

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

6 § Det skall finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla högskolor. Dessa bibliotek skall inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid högskolan svara för biblioteksservice inom högskolan och i samverkan med landets biblioteksväsen i övrigt ge biblioteksservice.

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

Landstingen ansvarar för länsbiblioteken och för biblioteken vid högskolor med landstingskommunalt huvudmannaskap.

Staten ansvarar för övriga högskolebibliotek och för lånecentralerna samt för sådan biblioteksverksamhet som enligt särskilda bestämmelser ankommer på staten.

7 a § Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka.

Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Lag (2004:1261).

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

10 § Länsbibliotek, lånecentraler, högskolebibliotek, forskningsbibliotek och andra av staten finansierade bibliotek skall avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till folkbibliotekens förfogande samt i övrigt samverka med folk- och skolbiblioteken och bistå dem i deras strävan att erbjuda låntagarna en god biblioteksservice.

Bilaga 4

Folkbiblioteken

	Antal lån 2007	Antal utlån 2008	Antal öppettimmar per vecka	Antal lån per öppettimme 2008	Kostnad per lån 2008
Stadsbiblioteket (1)	203314	220446	49	87	52
Höja (4)	3113	3094	6	10	46
Ausås	6734	5318	8	13	34
Strövelstorp	6948	8654	11	15	37
Hjärnarp	18811	21917	21	20	38
Munka-Ljungby	38885	46350	23	39	16
Skälderviken	24670	26196	19,5	26	25
Vejbystrand	44007	46369	27	33	34
Tåstarp	7317	5955	8	14	34
Starby (2)	3319	3366	3		
Össjö (3)	3478	3720	4	18	31
Södra Utmarken	19823	23593	23	18	21
Bokbussen	12206	13880	17	16	25
Summa	392625	428858	219,5		

1 Kostnaden är beräknad för hela byggnaden

2 ersatt med bokbuss 2009-01-01

3 Skolan använder bibliotek dagtid

4 ersatt med bokbuss 2010-01-01

Bilaga 5

Skolbiblioteken

Skola	Antal elever	Anslag/ år	Utbildad pers timmar/ v	Assistent tim/v	Rep ämnesgrupp	Rep arbetslag	Samarb Skoldatatek
Kungs Magnarp	-	556	75000	18	20 Nej	Nej	Ja
Nyhem	-	400	46000	30	20 Ja	Nej	Ja
Rebbelberga	-	350	80000	14	20 Ja	Ja	Ja
Skälderviken	-	415	29000	2 (till skolan)	Nej	Nej	Nej
Socketbruket	-	150	9000	2,5	Nej	Nej	Nej
Strövelstorp	-	302	36000	8	Nej	Ja	Ja
Södra Utmark	-	500	20000	12	Nej	Ja	Ja
Söndrebalj	-	350	23000		20		Ja
Tofta	-	550	40000	10,5	20 Ja	Ja	Ja
Villan	-	469	60000	3	20	Ja	Ja
Össjö X	-	-	-	-	-	-	-

X

Skälderviken: Folkbiblioteket bemannar med 45 timmar bibliotekarie

Södra Utmarken: Folkbiblioteket bemannar med 18 timmar bibliotekarie och 20 timmar assistent

Össjö: Folkbiblioteket bemannar med 8 timmar assistent